

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти
і науки Донецької
облдержадміністрації
від 18.06.2024 № 57/163-24-ОД

Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку
«Студія образотворчого мистецтва
«Обличчя природи»

6 років навчання

Краматорськ – 2024

Автор:

Гнибіда Сергій Анатолійович, методист Донецького обласного еколого-натуралістичного центру

Рецензенти:

Мілехін Петро Юхимович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екологічного моніторингу, геоінформаційних та аерокосмічних технологій Державної екологічної академії післядипломної освіти і управління

Рязанцева Оксана Миколаївна, завідувач відділу «Музей народної архітектури, побуту та дитячої творчості в с. Прелесне» Донецького обласного художнього музею

СХВАЛЕНО:

Педагогічною радою

Донецького обласного еколого-натуралістичного центру

Протокол № 1 від 13.03.2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма «Студія образотворчого мистецтва «Обличчя природи» складена відповідно до частини другої статті 16 Закону України «Про позашкільну освіту» та наказу Міністерства освіти і науки України № 676 від 22.07.2008 «Про затвердження Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України».

Образотворче мистецтво – мистецтво відображення суцього у вигляді різних образів, зокрема таких як художні образи на площині (графіка, малярство тощо) та в просторі (скульптура).

Образотворче мистецтво відображає дійсність у наочних образах, відтворює об'єктивно наявні властивості реального світу: об'єм, колір, просторовість, матеріальну форму предмета, світлоповітряне середовище тощо. Навчальна програма з позашкільної освіти «Студія образотворчого мистецтва «Обличчя природи» складена відповідно до вимог чинного законодавства в галузі позашкільної освіти.

Мета програми – у процесі сприймання та інтерпретації творів мистецтва і практичної художньої діяльності виховувати в учнів ціннісне ставлення до дійсності та мистецтва, розвивати художню свідомість і компетентність, здатність до самореалізації, потребу в духовному самовдосконаленні, прививати любов до рідного краю, шляхом ознайомлення з природою у всіх її проявах.

Актуальність програми – створення умов для цілісного розвитку учнівської молоді та виховання особистості, спроможної сприймати навколишній світ крізь призму мистецтва.

Результати навчання за даною програмою сприяють прищепленню любові до рідного краю, шляхом ознайомлення з природою у всіх її проявах.

Основні завдання програми:

- надання знань про закони образотворчого мистецтва: основи композиції, кольорознавство, засоби виразності, чинники, що впливають на створення художнього образу;

- формування уявлень про види, жанри образотворчого та інших візуальних мистецтв, особливості художньо-образної мови; почуття патріотизму, любові до рідного краю, гуманного ставлення до навколишнього середовища, любов до природи, прагнення до збереження природних цінностей; навичок аналізу художніх творів;

- розширення художньо-естетичного досвіду, опанування художніми вміннями та навичками в практичній діяльності, ознайомлення з творами

світової та української художньої культури;

- збагачення емоційно-почуттєвої сфери;
- розвиток художніх сенсорних здібностей;
- виховання естетичного ставлення до дійсності, емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва, світоглядних уявлень і ціннісних орієнтацій.

Програма «Студія образотворчого мистецтва «Обличчя природи» розрахована на здобувачів освіти закладів позашкільної та загальної середньої освіти віком від 8 до 15 років.

Навчальна програма передбачає навчання за початковим (1 рік) – 216 години (6 год./тиждень); основним (1 рік) – 216 годин (6 год./тиждень) та вищим рівнями (1 рік) – 216 годин (6 год./тиждень).

На початковому рівні навчальною програмою передбачено формування у вихованців художньо-естетичного ставлення до дійсності; вміння передавати власні враження від природи в художній формі; знань та уявлень про образотворче мистецтво; оволодіння початковими фаховими знаннями і вміннями.

На основному рівні передбачено вивчення діяльності художників у різних сферах – від станкового живопису до промислового дизайну. На даному етапі навчання формуються уявлення про жанри і види образотворчого мистецтва та інші види візуальної творчості. Головна увага приділяється таким жанрам, як пейзаж, портрет та натюрморт.

На вищому рівні поглиблюються набуті знання, уміння, навички. Робота ведеться в напрямі вивчення засобів вираження думок та емоцій у пластичній формі. Звертається увага на використання характерних технік для певного виду та жанру образотворчого мистецтва.

Протягом навчання на всіх рівнях передбачено введення у структуру занять оздоровчих профілактичних вправ (на формування рівної постави; профілактики вад зору; запобігання розвитку плоскостопості; концентрації уваги; зміцнення м'язів рук, дрібної мускулатури кисті) та проведення психологічного тестування (забезпечення процесу вираження своїх психофізичних станів засобами художньої зображувальної творчості; психогімнастика, психорозвивальні тести-малюнки, ознайомлення із собою і зі світом).

Впровадження запропонованої програми спирається на принципи науковості, наступності, доступності, синтезу, наочності, міцності засвоєння знань, індивідуального підходу, поступового розвитку природних даних, чіткої послідовності в оволодінні лексику і технічними прийомами візуального мистецтва, систематичності і регулярності занять, цілеспрямованості навчального процесу.

Методами опрацювання навчального матеріалу є: словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж); наочні (метод ілюстрацій, метод демонстрацій, показу); практичні (тренувальні вправи, індивідуальні та творчі завдання); репродуктивні (відтворювальні вправи); частково-пошукові (виконання за зразком, під керівництвом педагога); пояснювально-ілюстративні (демонстрація наочного навчання, організація сприймання, спостереження); самостійної роботи; стимулювання навчальної діяльності; формування пізнавального інтересу (пізнавальні ігри, створення ситуації успіху); контролю і самоконтролю.

Залежно від рівня навчання програми передбачаються варіативність форм, принципів та методів навчання.

Перевірка та оцінювання знань, умінь та навичок здійснюється під час поточного та підсумкового контролю у формі проведення практичних занять, виставок робіт гуртківців, відкритих та підсумкових занять.

Умовою успішної реалізації завдань програми є:

- залучення учнів до розуміння змісту та сутності мистецтва шляхом особистісно-емоційного сприйняття художньої інформації;
- керування художньо-творчим розвитком дітей з урахуванням вікових, індивідуальних, національних, культурних, регіональних особливостей і традицій;
- навчання дітей мови мистецтва і формування навичок практичної роботи винятково в художньо-образному ключі;
- забезпечення задоволення від художньої праці шляхом емоційного зацікавлення нею.

Основними напрямками роботи є графіка, живопис, декоративно-ужиткове мистецтво, скульптура, а також необхідні для творчої діяльності дисципліни: композиція та основи образотворчої грамоти.

Малювання з натури є складним процесом, в якому органічно зливаються воедино навчально-пізнавальні, творчі цілі і завдання. Малюнок є зображенням об'ємно-просторової форми. Таке зображення досягається за допомогою навиків, вироблених в ході попередніх вправ по освоєнню технічних прийомів роботи олівцем, розвитку зорово-рухових координації, пошукам практичних шляхів зображення форми всередині площини і т.д. Малювання з натури необхідно почати з вивчення закономірностей, засвоєння яких допоможе справитися з виниклими труднощами. Знайомство з правилами перспективи означає оволодіння основами малювання з натури.

Найважливішим завданням всіх видів декоративно-ужиткового мистецтва є розширення і поглиблення знань та уявлень дітей про прекрасне; виховання вміння бачити, відчувати і розуміти прекрасне. Під час занять декоративно-

ужитковою діяльністю в дітей виховується емоційно-естетичне ставлення не тільки до предметів і явищ навколишнього середовища, але і до витворів декоративно-прикладного мистецтва, розвивається їх творча активність. Діти вчаться складати візерунки, пізнають закони композиції, продовжують оволодівати навичками роботи з фарбами, вивчають народну творчість, знайомляться з основами художнього конструювання, що привчає дітей до активної творчої діяльності.

На заняттях зі *скульптури* дітям прищеплюється інтерес до скульптури, як формообразотворення, розширюється їх уявлення про цей вид образотворчого мистецтва в цілому, надаються теоретичні та практичні знання. З перших занять основна увага спрямовується на оточуючу дійсність, на натуру. У роботі з натури вихованців усіх вікових груп з самого початку слід виховувати здатність не механічно відтворювати модель, а свідомо її будувати, відповідно розміщуючи ціле і деталі. Слід заохочувати учнів до складання власних ескізів, давати пояснення по ходу ліплення моделі, вимагаючи від вихованця компактності і конструктивної ясності у композиції.

Композиція дає вихованцям можливість навчитися передавати свої ідеї та уявлення засобами образотворчого мистецтва, вчить їх користуватися графічною мовою для створення художніх образів. Бажано провести попередню бесіду, використовуючи уривки з літературних творів, показати приклади з творчості художників. В окремих випадках можуть бути організовані екскурсії.

Основи образотворчої грамоти – активний засіб розвитку художньої культури вихованців, що сприяє залученню їх до розуміння змісту та сутності мистецтва, також сприяє їх естетичному розвитку, прищеплює інтерес і любов до мистецтва, виховує самостійність судження при оцінюванні творів. Педагогу необхідно навчати студійців естетичному сприйманню дійсності (вміння бачити, емоційно відгукуватися та усвідомлювати красу, естетичні якості різноманітних явищ і об'єктів довкілля) та сприйманню мистецтва (формування навичок сприймання й оцінки художнього образу в творах образотворчого мистецтва). Вихованці вчаться не тільки розкривати зміст твору мистецтва, а й аналізувати його художні особливості, вміти розпізнавати засоби художньої виразності творів мистецтва.

Теми та розподіл годин навчально-тематичного плану вказано орієнтовно. За необхідності в установленому порядку керівник гуртка може внести зміни до кількості годин у межах кожного змістовного розділу. Враховуючи інтереси вихованців, їх кількість у групі, стан матеріально – технічного забезпечення, керівник гуртка може змінювати кількість теоретичних і практичних занять (залежно від того, як швидко та якісно вихованці

набувають практичних навичок), а також самостійно обирати один або кілька напрямів роботи гуртків основного та вищого рівнів, враховуючи обсяг часу, що передбачений типовими навчальними планами.

Початковий рівень, один рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	2	3
2.	Малювання з натури та за уявою	13	35	48
3.	Основи композиції	13	41	54
4.	Декоративно-ужиткова діяльність	14	18	32
5.	Основи скульптури	7	21	28
6.	Основи образотворчої грамоти	10	18	28
7.	Екскурсії, свята, конкурси, виставки	-	20	20
8.	Підсумок	-	3	3
Разом		58	158	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи на навчальний рік. Ознайомлення з історією гуртка, позашкільної установи. Правила поведінки в колективі. Зовнішній вигляд вихованців. Дотримання правил техніки безпеки. Організаційні питання

Практична частина. Композиція на тему «Природа навколо нас», «Я захисник природи».

2. Малювання з натури та за уявою (48 год.)

Теоретична частина. Аналіз форми предметів. Спільне та відмінне в них. Спостереження з натури. Спостереження за природою. Порівняння натури з її зображенням. Метод побудови форми (загальний розмір, поділ на частини, уточнення форми).

Практична частина. Малювання квітів, овочів; листя різних форм, різного забарвлення; тварин (собака, кіт, кінь); дерев різних порід; птахів

(синиця, півень, сова).

3. Основи композиції (54 год.)

Теоретична частина. Основи композиції. Логічна будова просторового зображення. Елементарні закони і засоби перспективного зображення. Кольорознавство. Сполучення кольорів. Розробка змісту кожної теми, оцінка образів.

Практична частина. Малювання по пам'яті на основі спостережень на тему: «Осінь золота», «Весна», «У парку», «Мій двір», «Свято Івана Купала» тощо; за уявою: «Історичні події», «Космічні фантазії», «Космічні мандри»,

«Світ моїх захоплень», «Історичні нариси»; ілюстрування українських казок та дитячих оповідань про природу.

4. Декоративно-ужиткова діяльність (32 год.)

Теоретична частина. Поняття декоративно-ужиткового мистецтва. Народна творчість українців. Природа, як основа декоративно-ужиткового мистецтва. Зразки художньої народної творчості. Значення кольору. Композиція і візерунок. Стилзація. Засоби зображення.

Практична частина. Малювання закладки (орнамент у стрічці); квітів та листя (орнамент у колі); декоративного букету; розпис сорочки за народними мотивами; листівок до свят.

5. Основи скульптури (28 год.)

Теоретична частина. Елементарне вивчення форм. Пропорційні порівняння предметів, взаємовідношення, їх характер, колір, розмір.

Розміщення предметів у природі.

Практична частина. Матеріали та інструменти скульптора. Ліплення овочів, фруктів, фігур тварин. Ліплення складових елементів до композицій на теми: «Зоопарк», «Сільське подвір'я» та «Лісове царство» ін. Складання композиції з виготовлених елементів.

6. Основи образотворчої грамоти (28 год.)

Теоретична частина. Українське образотворче мистецтво, як частина світової та національної культури. Види образотворчого мистецтва (живопис, графіка, скульптура, архітектура, декоративно-ужиткове мистецтво та дизайн). Жанри образотворчого мистецтва (портрет, пейзаж, натюрморт, історичний, батальний, побутовий тощо).

Декоративний образ як сприйняття краси в побуті та навколишньому середовищі. Відображення міфологічного світобачення в орнаментах, образах символах.

Практична частина. Вивчення кращих зразків образотворчого мистецтва.

7. Експерсії, свята, конкурси, виставки (20 год.)

Відвідування музею «Шляхами героїв – шляхами батьків», «Музей ляльок», «Чарівний світ мистецтва». Тематичні походи у природу. Спостереження за явищами природи. Участь в творчих конкурсах. Творчі зустрічі з художниками та народними майстрами. Підготовка та проведення виставок робіт вихованців.

8. Підсумок (3 год.)

Підведення підсумків. Виставка найкращих дитячих робіт за навчальний рік.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- правила застосування художніх матеріалів та приладів;
- прийоми втілення образів у художній формі;
- послідовність виконання малюнку;
- значення на малюнку лінії горизонту;
- загальні пропорції фігури та положення тіла під час руху;
- поняття «композиція». «візерунок», «стилізація»;
- елементарне про скульптуру та її види;
- види та жанри образотворчого мистецтва;
- основи декоративно-ужиткового мистецтва.
- елементарні закони і засоби перспективного зображення;
- методи побудови форми;
- загальні пропорції фігури та положення тіла людини під час нескладного руху;
- кольори та кольорові сполучення;
- основи композиції та різноманітні засоби зображення.

Вихованці мають вміти:

- спостерігати натуру;
- аналізувати форму предметів, помічати спільне і відмінне в них;
- визначати композиційне рішення;
- зробити ескіз для наступної тематичної композиції;
- робити пропорційні порівняння предметів у скульптурі;
- аналізувати твори образотворчого мистецтва.

Вихованці мають набути досвід:

- аналізу форм предметів;
- логічної побудови просторового зображення;

- передачі перспективи;
- втілення образів у художній формі;
- складання скульптурної композиції з виготовлених елементів;
- аналізу творів образотворчого мистецтва;
- пропорційного порівняння предметів, взаємовідношення, їх характер, колір, розмір.

**Основний рівень, один рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	2	3
2.	Графіка	12	33	45
3.	Живопис	12	36	48
4.	Композиція	12	30	42
5.	Декоративно-ужиткова діяльність	8	14	22
6.	Скульптура	9	14	23
7.	Основи образотворчої грамоти	9	9	18
8.	Експерсії, виставки, фестивалі, виставки	-	12	12
9.	Підсумок	-	3	3
	Разом	63	153	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи на навчальний рік. Правила поведінки в колективі. Зовнішній вигляд вихованців. Дотримання правил техніки безпеки. Організаційні питання.

Практична частина. Малюнок на тему: «Чиста природа – щасливе життя».

2. Графіка (45 год.)

Теоретична частина. Складові перспективної побудови малюнку. Послідовність виконання. Допоміжні лінії. Аналіз та порівняння форм. Світлотінь. Рефлекс. Передача об'ємності форм.

Практична частина. Малювання рослинних форм з природи; відкритих вікон, паркових огорож, кіосків (за спостереженням так з природи); окремих об'ємних предметів; нескладний пейзаж з природи. Замальовки фігури людини в русі.

3. Живопис (48 год.)

Теоретична частина. Основи кольорознавства: кольори та відтінки, кольорове коло, локальний колір, кольорові рефлекси, сполучені кольори. Виявлення об'єму в живописі.

Практична частина. Малювання природних форм; нескладних натюрмортів з предметів вжитку; фігур людей в статичному положенні; фігур людей в динаміці; портрет.

4. Композиція (42 год.)

Теоретична частина. Закони композиції. Визначення композиційного центру. Порівняльні розміри предметів. Рівновага. Симетрія і асиметрія

Практична частина. Малювання композицій на тему: «Пори року», «Природа потребує допомоги», «Космічні мандрі», «У лісі», «Світ дитинства»,

«Новий рік»; композицій історичної тематики; екологічних композицій на тему:

«Ми за чисте довкілля», «Збережи світ навколо», «Я і довкілля»; ілюстрування художніх творів про природу.

5. Декоративно-ужиткова діяльність (22 год.)

Теоретична частина. Знайомство зі зразками народного мистецтва. Особливості побудови візерунків. Засоби зображення. Ритм. Витинанка. Природа, як основа декоративно-ужиткового мистецтва.

Практична частина. Виконання вправ по стилізації природних форм для виготовлення витинанок; виконання декоративних композицій; виготовлення святкових витинанок. Малювання декоративних композицій з використанням орнаментальних мотивів різних місцевостей; виготовлення витинанок на теми народного календаря.

6. Скульптура (23 год.)

Теоретична частина. Декоративний тематичний рельєф. Двоплановий тематичний рельєф. Заповнення площини. Розподіл мас на площині. Рельєфні композиції з кількох фігур. Ритмічна побудова фігур.

Практична частина. Ліплення рельєфу та круглої скульптури на теми:

«Флора», «Фауна».

7. Основи образотворчої грамоти (18 год.)

Теоретична частина. Натюрморт як жанр образотворчого мистецтва. Пейзаж як жанр образотворчого мистецтва. Портрет як жанр образотворчого мистецтва.

Практична частина. Віртуальні екскурсії до світових музеїв образотворчого мистецтва.

8. Екскурсії, конкурси, виставки, фестивалі (12 год.)

Відвідування музею «Шляхами героїв – шляхами батьків», «Музей ляльок», «Чарівний світ мистецтва», тематичних та художніх виставок. Тематичні походи у природу. Спостереження за явищами природи. Участь в творчих конкурсах. Творчі зустрічі з художниками та народними майстрами. Підготовка та проведення виставок робіт вихованців.

9. Підсумок (3 год.)

Підведення підсумків. Виставка найкращих дитячих робіт за навчальний рік.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- складові перспективної побудови;
- закони світлотіні та поняття про рефлекс;
- поняття «кольори та відтінки», «кольорове коло», «локальний колір», «сполучені кольори»;
- закони композиції;
- характерні особливості побудови візерунків різних стилів;
- основні відомості про античне мистецтво, видатних митців цього періоду та їх твори.

Вихованці мають вміти:

- визначати композиційний центр;
- порівнювати розміри предметів;
- виявляти об'єм у живопису;
- робити витинанки на різні теми.

Вихованці мають набути досвід:

- застосування теоретичних знань про різноманітні засоби зображення;
- розподілу мас на площині в скульптурі;
- розробки декоративних композицій;
- аналізу творів образотворчого мистецтва.

Вищий рівень, один рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	2	3
2.	Графіка	12	33	45
3.	Живопис	12	36	48
4.	Композиція	12	30	42
5.	Декоративно-ужиткова діяльність	5	20	25
6.	Скульптура	8	12	20
7.	Основи образотворчої грамоти	9	9	18
8.	Екскурсії, виставки, фестивалі, виставки	-	12	12
9.	Підсумок	-	3	3
	Разом:	59	157	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи на навчальний рік. Правила поведінки в колективі. Зовнішній вигляд вихованців. Дотримання правил техніки безпеки. Організаційні питання.

Практична частина. Плакати на тему «Екологія – це важливо», «Захисти довкілля».

2. Графіка (45 год.)

Теоретична частина. Аналіз форми предметів, їх розміщення у просторі. Побудова складної об'ємної форми. Перспектива. Теорія тіней. Світлотінь.

Практична частина. Малювання натюрмортів з 2-3-х предметів, з драпіровкою; гіпсових фрагментів обличчя людини та масок; меблів; анімалістичних малюнків; жанрових замальовок.

3. Живопис (48 год.)

Теоретична частина. Кольорознавство. Кольори та відтінки. Контраст і нюанс. Колорит. Кольорові рефлекси.

Практична частина. Малювання натюрморту в зближеній гамі та з

капітеллю; сучасного та історичного інтер'єру; пейзажів, в тому числі архітектурних.

4. Композиція (42 год.)

Теоретична частина. Композиція. Спостереження за оточуючою дійсністю: характерне і типове. Художній пошук композиції. Образне вирішення. Єдність змісту і форми в композиції. Виразність.

Практична частина. Виконання робіт за темами творчих конкурсів різного рівня; малювання композицій історичної тематики; ілюстрування художніх творів; роботи за темами творчих конкурсів різного рівня; ілюстрування художніх творів.

5. Декоративно-ужиткова діяльність (25 год.)

Теоретична частина. Народне художнє мистецтво. Творчість народних художників. Майстри сучасності. Дизайн. Використання народних мотивів в оформленні приміщень та одягу.

Практична частина. Розробка мотивів для оздоблення українського костюму. Створення художніх композицій з оформлення приміщення.

6. Скульптура (20 год.)

Теоретична частина. Скульптурний портрет. Пропорції обличчя людини. Постановка фігури людини. Пластична виразність. Вагові відношення.

Практична частина. Ліплення маски; портрету. Ліплення фігури людини до поясу та анатомічної фігури. Ліплення скульптурної композиції за задумом автора.

7. Основи образотворчої грамоти (18 год.)

Теоретична частина. Великі європейські стилі мистецтва. Синтез мистецтв.

Жанри мистецтва у творчості Т. Шевченка.

Практична частина. Віртуальні екскурсії до світових музеїв образотворчого мистецтва.

8. Екскурсії, творчі зустрічі, конкурси, виставки, фестивалі (12 год.)

Відвідування краєзнавчих та історичних музеїв, тематичних та художніх виставок. Участь в творчих конкурсах. Творчі зустрічі з художниками та народними майстрами. Підготовка та проведення виставок робіт вихованців. Відвідування музею «Шляхами героїв – шляхами батьків», «Музей ляльок», «Чарівний світ мистецтва».

9. Підсумок (3 год.)

Підведення підсумків. Виставка найкращих дитячих робіт за навчальний рік.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- основи техніки живопису і технології художніх матеріалів;
- теоретичні основи перспективи, світлотіні;
- основи композиції, єдність змісту і форми;
- основи кольорознавства;
- пластичну анатомію, будову фігури людини;
- народне художнє мистецтво та творчість народних художників;
- історію розвитку українського мистецтва, видатних митців та їх твори.

Вихованці мають вміти:

- будувати складні об'ємні форми;
- спостерігати оточуючу дійсність, відмічати спільне та відмінне;
- створювати проекти оформлення одягу;
- самостійно вивчати теорію мистецтва.
- застосовувати технічні навички і теоретичні знання з образотворчого мистецтва;
- створювати композиції з оформлення приміщень.

Вихованці мають набути досвід:

- передачі перспективи з використанням теорії тіней;
- аналізу творів образотворчого мистецтва романтизму та реалізму, імпресіонізму та постімпресіонізму.
- самостійно вивчати теорію мистецтва.

ОРІЄНТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№	Найменування обладнання	Кількість
1.	Мольберти	15 шт
2.	Столи	6 шт
3.	Стільці	15 шт
4.	Гіпсові фігури геометричних тіл	1 комплект
5.	Гіпсові розетки різної форми	6 шт
6.	Гіпсові частини обличчя	1 комплект
7.	Предмети побуду для постановки натюрмортів	20 шт
8.	Драперії для постановки натюрмортів	15 шт
9.	Муляжі овочів та фруктів	1 комплект

10.	Переносні лампи освітлення	2 шт
11.	Папір білий	15 наборів
12.	Картон кольоровий	15 наборів
13.	Папір кольоровий	15 наборів
14.	Туш	15 наборів
15.	Ручки, перо	15 наборів
16.	Пастель	15 наборів
17.	Вугілля	15 штук
18.	Сангіна	15 штук
19.	Ножиці	15 штук
20.	Клей- олівець	15 штук
21.	Пензлі	45 штук
22.	Олівці	15 штук
23.	Фломастери	15 штук
24.	Фарби гуаш	15 штук
25.	Фарби акварельні	15 штук
26.	Палітри	15 штук
27.	Пластикові стакани для води	15 штук
28.	Гумки	15 штук
29.	Репродукції творів українського мистецтва	30 штук
30.	Репродукції творів світового мистецтва	45 штук
31.	Фотографії та репродукції архітектурних споруд та творів декоративно-прикладного мистецтва.	20 штук

ПРОФІЛАКТИЧНІ ВПРАВИ

(на формування рівної постави, профілактики вад зору, запобігання розвитку плоскостопості; концентрації уваги, зміцнення м'язів рук, дрібної мускулатури кисті)

1. Вправи на формування рівної постави (положення стоячи):

- В.п.- О. с., руки до плечей (кисті від плечей не відривати). Кругові обертання рук вперед, потім назад (5-6 разів в кожную сторону)
- В.п.- О. с., руки перед грудьми. З напругою, ривками розводимо руки в сторони (вправо, вліво) – вгору-вниз (по 3 рази в кожному напрямку)
- В.п.- О. с., руки вздовж тіла. Повільно піднімаємо руки вперед і вгору; зчепивши їх в замок над головою, піднімаємося на носочки і прогинаємо

спину; повертаємося у в.п. (повторити 3-5 разів)

- В.п.- О. с. Спокійно, повільно, плавно на вдиху піднімаємо руки вгору.

На видиху плавно опускаємо руки через сторони вниз (4-5 разів)

- Стоячи перед дзеркалом у позі правильної постави – нахили тулуба вправо і вліво, ковзаючи руками вздовж тулуба. Контролювати стан плечового поясу

2. Профілактика і корекція плоскостопості:

- Підгортання пальцями тканинного килимка або імітація підгрібання піску.

- Сидячи на краю стільця, стопи паралельно – руками захопити колінні суглоби, розвести коліна, одночасно поставити стопи на зовнішній край і зігнути пальці.

- Максимальне розведення і зведення п'ят, не відриваючи носки від підлоги;

- Катання стопами м'яча, гімнастичної палиці, масажного валика;

- Стоячи на зовнішніх склепіннях стоп – піднятися на носки і повернутися у вихідне положення;

- Стоячи, носки разом, п'яти нарізно – піднятися на носки, повернутися у вихідне положення;

- Стоячи слід у слід (носок правої стосується п'яти лівої), піднятися на носки, повернутися у вихідне положення;

- Поставити ліву (праву) ногу на носок – почергова зміна положення в швидкому темпі.

3. Вправи на профілактику вад зору:

- Сидячи, міцно заплющити очі на 3-5 с, потім розплющити на 3-5 с. Повторити 6-8 разів. Вправа зміцнює м'язи повік, сприяє покращенню кровообігу і розслабленню м'язів очей.

- Сидячи на стільці, швидко моргати протягом 1-2 хв. Вправа покращує кровообіг в м'язах очей.

- Стоячи, дивитись прямо перед собою 2-3 с, поставивши палець правої руки посередині лінії обличчя на відстані 25-30 см від очей, перенести погляд на кінець пальця, дивлячись на нього 3-5 с, опустити руки. Повторити 10-12 разів. Вправа сприяє відновленню сил, полегшує роботу очей на близькій відстані.

- Сидячи, дивитися на кінець пальця витягнутої вперед руки, розміщений посередині лінії обличчя. Повільно наблизити палець, не зводячи з нього погляду до тих пір, доки він не почне «двоїтися». Повторити 6-8 разів.

Вправа полегшує роботу очей на близькій відстані.

- Сидячи, закрити повіки, проводити їх масаж за допомогою колових рухів пальців протягом 1 хв. Вправа розслабляє очі, а також поліпшує кровообіг.

- Стоячи, поставити палець правої руки посередині лінії обличчя на відстані 25-30 см від очей. Дивитись на кінець пальця протягом 3-5 с; прикрити долонею лівої руки ліве око на 3-5 с; поставити палець лівої руки на середину лінії обличчя на відстані 25-30 см від очей, дивитися на кінець пальця 3-5 с; прикрити долонею правої руки праве око на 3-5 с. Повторити 5-6 разів. Вправа зміцнює м'язи очей.

- Сидячи, трьома пальцями обох рук легко натискати на верхні повіки протягом 1-2 хв. Повторити 3-4 рази. Вправа нормалізує циркуляцію внутрішньої рідини.

4. Вправи на концентрацію уваги:

- Вправа «Лінія». Завдання - на чистому аркуші паперу з допомогою олівця, дуже повільно і плавно, веде лінію і зосереджує всі думки і увагу тільки на ній. Як зловили себе на відволіканні - робите маленький пік наверх, як на кардіограмі, і продовжуєте. За підсумками неважко підрахувати кількість відволікань. Хороший рівень концентрації, якщо за три хвилини немає жодного піку.

- Вправа «Дальтонік». При зовнішній простоті це досить складна вправа. Називайте вголос при читанні наступного кольорового тексту кольору слів. Саме кольору, а не те, що написано. Добре, якщо після тренування вам в принципі це вдалося зробити без помилок (*Червоний. Зелений. Синій. Жовтий. Фіолетовий. Оранжевий. Коричневий. Синій. Червоний. Чорний. Зелений. Блакитний. Жовтий. Коричневий. Чорний. Зелений. Синій. Фіолетовий. Блакитний. Жовтий. Чорний. Червоний. Оранжевий. Коричневий*).

- Вправа «Куди направлено мою увагу». Час від часу запитуйте себе самого: Що я зараз роблю? Навіщо я це роблю? Туди я зараз вкладаю свої ресурси? Я впевнений, що це мені треба робити? На що зараз йде мій час? Варто мені продовжувати в це вкладати? Це дійсно мені зараз потрібно? Для того, щоб не забувати це робити, корисно повісити великими літерами перед очима кілька таких питань з цього списку. Ви мимоволі будете згадувати і контролювати свої ресурси і увагу.

- Вправа «Дихання». Це хороша вправа не тільки для підвищення зосередженості перед важливою справою, але і для оперативного усунення зайвого хвилювання, наприклад, перед публічним виступом. Трохи більш глибоко дихаючи, концентруєтесь на процесі дихання. Докладно слідкуйте

увним поглядом, як повітря проникає через дихальні шляхи в легені, повільно наповнює і розширює їх. А потім, після паузи, настільки ж повільно покидає, проходячи в зворотному напрямку. Час виконання - за обставинами. Працювати 3-5 хвилин.

5. Вправи на розвиток дрібної мускулатури кисті:

- Прищіпки в кошиках. Дитина ставить на своє робоче місце кошик або коробку з прищіпками. Учитель пропонує йому, виймаючи прищіпки одну за одною і взявши кожну трьома пальцями, причіплювати на край кошики. Дитина працює самостійно.

- Від точки до точки. На таці лежать картинки з різним набором точок і олівець. Дитина вибирає будь-яку картинку і з'єднує олівцем будь-які точки на свій розсуд.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Авторські уроки з образотворчого (візуального) мистецтва в 5-7 класах: Посібник для вчителя: У 2 ч. Ч. 1 / Упоряд. Ж.С. Марчук, О.В. Ночвінова. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2005. – 368 с. – (На допомогу вчителю).
2. Авторські уроки з образотворчого (візуального) мистецтва в 5-7 класах: Посібник для вчителя: У 2 ч. Ч. 2 / Упоряд. Ж.С. Марчук, О.В. Ночвінова. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2005. – 368 с. – (На допомогу вчителю).
3. Білокінь С. І. Бойчук та його школа. Київ : Мистецтво, 2017. 256 с.
4. Бірюльов Ю. Мистецтво львівської сецесії. Львів : Центр Європи, 2005. 184 с.
5. Вишеславський Г. Contemporary art України — від андеграунду до мейнстріму. Київ : Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України, 2020. 256 с.
6. Горбачов Д. Лицарі голодного ренесансу. Київ : Дух і Літера, 2020. 376 с.
7. Горбачов Д. Малевич та Україна. Київ : СІМстудія, 2006. 456 с.
8. Горбачов Д. Шедеври українського живопису. Київ : Мистецтво, 2008. 608 с.
9. Збірник навчальних програм гуртків, студій і творчих об'єднань позашкільних навчальних закладів Київської області / за заг. ред. Т.В. Нестерук. – Біла Церква: КОПОПК, 2004.-Ч. I. – 188 с.
10. Збірник програм гуртків, студій і творчих об'єднань Кіровоградського обласного Центру дитячої та юнацької творчості. Частина I /Заг. ред. В.О. Бойчук. – Кіровоград: «Імекс-ЛТД», 2003. – 282 с.

11. Ідеї на тему «Нетрадиційні техніки малювання» (200) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pinterest.com/povoroznykt/>
12. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ століття.
13. Кашуба-Вольвач О. Українська академія мистецтва. Історія заснування та фундатори. Київ : Родовід, 2015. 272 с.
14. Комаровська О.А., Руденко І.В. Орієнтовне календарне планування уроків за програмою «Мистецтво». 6-8 класи./ Книга для вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу. - Харків: ПП «Торсінг плюс», 2006. – с.730-768.- 0,7
15. Комаровська О.А., Руденко І.В. Орієнтовне календарне планування уроків за програмою «Мистецтво». 7 клас./ Книга для вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу. - Харків: ПП „Торсінг плюс”, 2006. – с.747-761.-0,7
16. Комаровська О.А., Руденко І.В. Орієнтовне календарне планування уроків за програмою «Мистецтво». 8 клас./ Книга для вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу. - Харків: ПП „Торсінг плюс”, 2006. – с.762-768.-0,7
17. Масол Л.М., Гайдамака О.В., Калініченко О.В. Мистецтво: Підручник 5 клас/За заг. ред. Л.М.Масол .- К.: Промінь, 2006.-160с., іл...-13,0.
18. Масол Л.М., Гайдамака О.В., Калініченко О.В. Мистецтво: Підручник 6 клас/За заг. ред. Л.М.Масол .- К.: Промінь, 2006.-208с., іл...-16,0.
19. Масол Л.М., Е.В. Белкіна, Оніщенко О., Очеретяна Н., Рагозіна В. Мистецтво: Програма 1-4 класи // Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. – К.: Поч.. школа, 2006. – с. 304-343. - 2,0І.
20. Масол Л.М., О.В. Гайдамака, Е.В. Белкіна, О.В. Калініченко, І.В. Руденко. Методика навчання мистецтва у початкової школі: Посібник для вчителів. – Х.: Веста: Вид-во „Ранок”, 2006. – 256 с. – 16,0.
21. Нетрадиційні техніки малювання: для дітей та дорослих (30 ідей) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.chaspik.ua/blog/netradicijni-tehniki-malyuvannya-dlya-ditej-ta-doroslih-30-idej/>
22. Полякова Г.А. та ін. Образотворче мистецтво, 1-7 класи: теорія навчання, календарно-тематичне планування, основні поняття з образотворчого мистецтва: Навчально-методичний посібник для вчителів. – Харків: «Скорпіон», 2001.–160 с.
23. Програми з профільних предметів для спеціалізованих загальноосвітніх шкіл художнього профілю / Упоряд. О.В.Корнілова, О.В.Гайдамака, - Х.: Видавництво «Ранок», 2009.-256 с.

24. Програми з профільних предметів для спеціалізованих шкіл музичного профілю / Упоряд. О. В. Корнилова, О.В. Гайдамака. –Х.: Видавництво «Ранок», 2009. – 256 с.

25. Програми факультативних курсів за вибором для спеціалізованих шкіл художнього профілю / Упоряд. О. В. Корнилова, О.В. Гайдамака. –Х.: Видавництво «Ранок», 2009. – 240 с.

26. Програми факультативних курсів та курсів за вибором для спеціалізованих загальноосвітніх шкіл художнього профілю /Упоряд. О.В. Корнилова, О.В.Гайдамака, - Х.: Видавництво «Ранок», 2009.-240 с.

27. Сучасні підходи до образотворчої діяльності дошкільників [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/249/1/Sierykh_Sumy_Aesthetic_Education_Of_Preschool_Children.pdf

28. У пошуках «великого стилю». Київ: Либідь, 2005. 280 с.

29. Художня культура. Навчальний посібник для учителів ЗНЗ. Матеріали для проведення уроків предмета «Художня культура». 9 клас. – Львів, «ВД Артклас», 2009. – іл.

30. Чарівний пензлик. Книга для вчителя: Авторські уроки з образотворчого (візуального) мистецтва в 5-7 класах: Посібник для вчителя: У 2 ч. Ч. 2 / Упоряд. Ж.С. Марчук, О.В. Ночвінова. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2005. – 192 с.

31. Ю.Руденко. «Основи сучасного українського виховання», К. «Видавництво імені Олени Теліги», 2003.